

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. De loco Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Tunc autem proles non est foetus dæmonis, ut patris naturalis: sed eius à quo deus est vis formatrix, quam dæmon tantum aliò transtulit & applicavit. Possit etiam dæmonem sine incubi aut vitæ consortio procurare ut femina concipiat, femine liter immisso, docent S. Thom. quodlibeto 6. art. 18. fere initio, vbi hoc hoi objicit, & non improbat, Abulens. ad caput 6. Genes. & Desrius loco citato. Addit Theophilus ut non improbabile dist. 4. Theologia naturalis quest. 4. num 291. posse dæmonem absque virili femine alunde accepto, atque etiam absque femine opera hominem producere: putà sic disponendo massam argillaceam specio hominis configuratam, ut debeat in eam indoi anima. Nam configuratio non inquit, non excedit vim intelligentiæ, cum importet dumtaxat motum localem illius materiæ. Quod vero præterea ad massæ illius animationem exigitur, est certa præparatum qualitatum imperies, dæmoni bene nota, & ab eò actiua passivis applicante inducibilis. Ergo eadem temperie inducta, abscederet forma præiacens. Proindeque ne materia maneret vacua, aut susciperet formam ad quam non esset disposita, necesse esset advenire formam, cuius temperies illa esset dispositio & anima. Hæc Theophilus.

Sed quod ad primum attinet, assertum à D. Thoma: putà id nunquam contingere, neque vllum eius rei proferatur exemplum hinc dignum. Neque etiam decet providentiam diuinam id permittere, præsertim in femina pudica. Secundum autem non modo nunquam contingit, Deo nunquam id permittente, ut fateatur Theophilus, ne deatur aliquis homo non Adamicus, & non pertinens ad hunc ordinem rerum qui nunc est. Sed ne quidem contingere potest, ob tam perfectam organizationem & temperiem necessariam ad corpus humanum formandum, quæ potentiam Angelorum excedit, & per alia agentia naturalia induci nequit absque ope feminis, cuius virtus supra modum admirabilis est, si tamen illa etiam sine Deo peculiariter dirigente embryonem efformat. Qua de re diximus disput. 2. num. 47. Adde quod ex opposito sequeretur, posse similiter dæmonem verè animare & viuificare: cadaver hominis demortui: quod facilius est, quam massam argillaceam viuificare, & ex illa hominem verum facere. Et multò facilius posset dare visum cæco à natiuitate, efformando organum, vel temperando, sicut ad videndum requiritur. At hoc est contra communem sensum fidelium & sanctorum Patrum, qui putant hæc esse vera miracula, solius Dei propria, & quamcunque causam naturalem excedentia.

30. Similiter non puto dæmones posse facere, ut homines viuant in perpetuum, & nunquam morbo vel senio consumantur. Neque ut corpora se peneferent, vel simul

sint in pluribus locis: & similia, quæ communiter censentur esse vera & proprie dicta miracula. Neque etiam infundere hominibus habitus scientiarum: quamuis per homines idiotas possint sepe legere & loqui de rebus eorum notitiam superantibus: ut contingit energumenis. Eodemque pertinet quod Lindanus Dialogo 3. Dubitantij, Ræmond. lib. 2. de ortu, progressu & occidit hæresum cap. 10. & Theophil. supra citat. 330. referunt de Anabaptistis, eos qui illi sectæ turpissimè se adiderunt, mox hausto poculo, vel supra buccella, nosse sacras literas legere, & de rebus diuinis discere: quosdam etiam Scripturam tenere memoria: & si respiciant, redeantque ad fidem catholicam, illorum omnium oblitisci, rursumque illiteratos fieri, vt erant antea.

re, neque scientias infundere, neque carere peneferentia.

Anabaptistæ dæmonis ope statim norunt legere Scripturam.

SECTIO IV.

De loco Angelorum.

Conclusio prima: Angeli neque nulli ubi sunt, neque vbique; sed in aliquo certo & definito spatio, nec infinito, nec æquali toti vniuerso. Prima pars, quod Angeli non sint nullibi, id est, in nulla mundi parte, vel spatio imaginarij, Probatur, quia, quicquid nonnulli imaginentur de Angelorum abstractione & spiritualitate; non sunt, neque esse possunt abstractiores, aut magis separabiles & independentes à spatio, vero vel imaginario absolute loquendo, quam Deus ipse, qui est vbique non tantum per præsentiam, quatenus omnia cognoscit: per potentiam, quatenus vbique operatur: sed etiam per essentiam, quatenus implet omnia sua substantia & essentia necessariò in inmensum vsquequaque diffusa, ut ex Scriptura & Patrum testimonijs ac ratione ostendimus disputatione quinta, sectione tertia & sequentibus.

Confirmatur, quia vel Angeli ab instanti suæ creationis manserunt immobiles, vel motum localem habuerunt. Si primum: ergo sunt per substantiam, vbi creati fuerunt, nempe in caelo aliquo inferiori Empyreo. Si secundum: Ergo locum mutando, spatium aliud, & locum verum, vel imaginarium acquisierunt: eum scilicet, quò ex priore loco seipsos transtulerunt. Confirmatur secundò, quia non possunt Angeli esse intimè præsentés Deo, nisi quòd existant. At si non essent in aliqua parte spatij veri vel imaginarij, non essent intimè præsentés Deo: Deus enim extraludicè est. Denique non est minus imaginabile quòd aliquid verè existat, & nusquam existat: quam quòd verè existat, & tamen nunquam existat. Quare quicquid est, aliquando & alicubi est. Neque

Angeli esse per alicubi sunt

magis possunt Angeli abstrahere à loco, quam tempore reali vel imaginario. Cùm autem sint in spatio tantum imaginario, id est, ubi nos spatium corporeum esse nobis imaginemur; non sunt verè in loco reali, actu & formaliter, sed virtualiter tantum, & quantum est ex parte sui: quatenus ita se habent, ut si verè ibi esset spatium aliquod corporeum, illi correspondere sine alia mutatione ex parte sua, ac si caretur spatium aliquod corporeum immensum & infinitum, alicui eius parti per veram & actualem presentiam responderent. Similique virtualitate explicanda sunt differentie presentiarum in motu locali, per spatium imaginarium, & differentie durationum in tempore imaginario, Itemque distantia & indistantia, prioritas & posterioritas, loci & temporis, & similia.

33. Secunda pars conclusionis, quod Angeli non sint ubique, neque immensi, id est, non sint simul presentes omnibus mundi partibus, vel totius spatij imaginarij, per realem substantiæ indistantiam, sed aliquibus tantum, & ab alijs magis aut minus distent, probatur primo ex Scriptura, quæ docet Angelos sic esse in vno loco, ut in alio non sint. *Abesal. 12. Et locus eorum non est amplius inuentus in celo.* Vbi sermo est de malis Angelis, de celo propter peccatum expulsis. Docet item Angelos moueri localiter, & ita esse presentes alicui parti Vniuersi, ut alteri adesse velint, necesse habeant deserere hunc locum, & ad illud accedere per motum localem. *Iob 1. v. 7. Iudicum 13. v. 2. Isa. 6. v. 2. & sequentibus, ubi sermo est de Seraphinis, supremis inter Angelos, Luc. 2. v. 25. Matth. 4. v. 11. Marci 5. v. 15. affugi denique & alligari certis locis, sicut Tob. 8. v. 7. relinquitur Asmodeus à Raphaële in deserto superioris Aegypti: pelluntur ab energumeno & mittuntur in porcos, Marci 5. v. 13. & Angeli qui non serauerunt suum domicilium, reseruantur in iudicium æternis vinculis sub caligine, Iudæ v. 6.* Quæ omnia in sensu proprio & literaliter sumenda sunt, nam si de historicè narrentur, & nihil cogat ad tropos confingere. Atque etiam, proprie & literaliter intelliguntur à sanctis Patribus Græcis & Latinis: ut ab Ambrosio libro de Spiritu sancto, cap. 10. Gregor. lib. 2. Moralium, capite secundo, alijs tertio, & homilia trigesima quarta in Evangelia, Beda in illud Lucæ 1. Respondens Angelus dixit ei? Athanasius in epist. ad Serapionem Episc. Tmuseos, Didymo libro 1. de Spiritu S. ubi ait, solius esse Spiritus sancti existere ubique: quilibet autem spiritus creatum est: vni loco presentem, finito scilicet & vni de multis. Nam, inquit, Angelus qui aderat, verb. grat. Apostolo in Asia orasti, non poterat simul eodem tempore

Ambros.
Gregor.
Beda
Athanas.
Didym.

adesse alijs in cæteris partibus mundi constitutis. Et Damasc. lib. 2. de fide cap. 3. ubi ait, *Angelos esse circumscriptos: nec enim in terra versantur cum in celo sint: nec cum à Deo ad terram mittuntur, in celo remanent.* Et lib. 10. cap. 17. affirmat, Angelum circumscripti ubi operantur. *Neque enim in pluribus ac diuersis locis eodem tempore potest operari.*

Neque est quod Scriptura Deo nunquam impropre motum tribuit. *Psal. 17. Inclinauit celos & descendit quia nusquam in Scriptura significatur quod Angeli sint ubique, aut immobiles aut immensi. De Deo autem id aperte testatur, ut ostendimus disput. 6. sect. 1. & 2. Quæ quando tribuitur Deo motus localis, aut definitus locus, id proprie fit. Quo sensu non est necesse accipi quæ dicuntur de motu & de loco Angelorum, qui sunt finiti & limitati, neque tanta sunt perfectionis, ut naturaliter ubique simul esse possint, multoque minus in immensum usquequaque diffundi, quod sine dubio infinitam virtutem requirit. Est enim magna perfectionis posse naturaliter implere modo indiuisibili totum, quod spatium finitum & adæquatè. Ergo infinita, implere simul infinitum. Sic anima rationalis licet corpus humanum impleat totum simul: quia tamen finita est, corpus habet finitum quod informare possit, & non adeo magis molis. Angeli autem paulo magis distant ab hominibus *Psal. 8. versu sexto.**

34. Consentunt Theologi communiter, excepto Durando in 1. dist. 37. secunda parte dist. q. 1. num. 26. & 33. ubi censet Angelos esse ubique, quia debent esse presentes, ubicunque possunt operari. Quæ ratio nullius est momenti, probaretque esse immensos, quia nulla est pars spatij imaginarij, in qua non possit constitui corpus mobile ab Angelo diuisum, aut successiue. Consentunt etiam sancti Patres, Athanasius, Didymus, & alij citati num. 33. Quod si pauci quidam alij, ut Tertul. Hieronym. Nazian. Maximus Taurinensis Durando fauere videntur; aiunt tantum quod Angeli mira sua celeritate ferè momento ubique sint, si velint: non autem quod absolute & in rigore philosophico simul & semel ubique sint. Ut eorum verbis offendit Suar. lib. 4. capite primo num. 15. & 16. Loquimur autem de facto, non de possibili. Neque enim repugnat creati posse Angelos qui naturaliter ubique sint, id est, qui tanta sunt perfectionis, tantamque habeant amplitudinem virtualem, ut toti mundo presentes esse possint. Potest enim naturalis Angelorum perfectio, & visualis illa amplitudo crescere magis ac magis in infinitum: quia dato quocunque Angelo, potest dari alius perfectior.

35. Conclusio secunda: Angeli possunt esse in vno indiuisibili: possunt & aliquod spatium

adæquatum substantiã suã replere maius aut minus, prout sunt naturæ perfectioris, aut minus perfectæ: ita tamen ut non occupent necessariò quantum possunt, sed ad minus possint sese contrahere.

Prima pars, quòd in vnico indiuisibili esse possint, est D. Thom. q. 2. 52. Molina, Caietani, Bannes & Cumel ibidem, Scoti in 2. dist. 2. q. 6. dubitanter tamen & cum formidinis oppo siti: & Suar. lib. 4. cap. 11. num. 23. Probat, quia Angelus in seipso est formaliter indiuisibilis: & licet possit, ob virtutalem amplitudinem, occupare totum aliquod spatium per entitatis suæ replicationem: hæc tamen replicatio non est illi necessaria: cum in quolibet puncto conseruari possit tota eius substantia, & tota virtus intelligendi, volendi, & exequendi, & alia quæ non magis egent per se spatio extenso, quam ipsa Angeli substantia, quippe non minus indiuisibilia. Confirmatur, quia non est negandum quin Deus possit recingere quamlibet substantiam corpoream, naturã suã extensã, ad instar puncti. Ergo multo magis priuare potest extensione præsentiam spiritalem substantiam. Posito autem quòd substantia spiritalis cuiuslibet possit omni extensione præsentiam, non apparet cur id, aliunde possibile, negari debeat naturali Angelorum virtuti.

39. Dicunt aliqui, si nullum detur punctum in continuo, implicare præsentiam Angeli esse punctualem siue indiuisibilem, quia Angelus per suã præsentiam est simul penetratiue & intime cum eo cui est præsens. Quod autem simul est cum alio & penetratiue, neque excedit, neque exceditur, sed perfecte adæquatur. Atqui repugnat indiuisibile adæquari diuisibili. Ergo &c. Respondeo primò, hoc argumentum cum proportione applicatum aequè pugnare contra contractum globi & perfecte plani. Secundò, ipsam substantiam Angeli esse semel alicubi. Implicat enim esse multoties, & non esse semel. Imò tota Angeli præsentia diuisibilis, non est aliud quam multitudo & collectio indiuisibilium, vel potius indiuisibile replicatum multoties, cum Angeli præsentia nihil sit aliud ex parte ipsius, quam ipsamet eius substantia per seipsam formaliter existens in spatio in quo est, ut ostendimus sectione sequenti. Quomodo autem hæc coherant cum sententia componere continuum ex semper diuisibilibus, videant Peripatetici.

30. Possunt etiam spatium aliquod adæquatè replere, patet exẽmplo rationalis animæ toto corpore diffusæ per virtutalem amplitudinem, & replicationem entitatis suæ indiuisibilis. Quæ amplitudo perfectio quædam est, & participatio virtutis Dei omnia implentis suã substantiã, & vterius in immensum vsque quaque diffusæ. Vnde quòd Angeli magis ad Deum accedunt, & vel humanis mentibus, vel alijs alijs perfectiores sunt: tanto

maius spatium occupare sunt apti. Ex maiori enim perfectione connaturaliter sequitur amplior præsentia, & virtualis quantitas substantiæ maior. Quia vt rectè D. August. lib. 6. de Trin. cap. 8. In ijs quæ non mole magna sunt, hoc est maius est, quod est melius seu perfectius esse. Quæ sicut Dei infinitudo infert præsentiam infinitam: sic maior perfectio Angelorum maiorem infert naturalem præsentiam capacitatem.

Tertia pars conclusionis, quòd possit Angelus naturaliter minus spatium adæquato occupare, si velit, probatur: quia non repugnat spiritum concludi spatio inadæquato, vt patet in anima rationali informante corpus initio minus quam postea. Neque enim propter quod tempore informationis est alibi, quam vbi informat, sicut neque alibi operationem vllam habet. Ergo simile quid non repugnabit Angelis ex gradu spiritus. Aliunde verò Angeli sunt mutabiles secundum vbi, & nulli certo loco affixi necessariò. Quare ex gradu immutabilitatis non repugnabit illis vbi inadæquatum, sicut repugnat Deo. Neque etiam ratione informationis & rationis naturalis cum spatio cui adstringantur necessariò: sicut anima rationalis adstricta est corpori quòd informat, pro statu informationis. Etenim Angeli talem vnioem non habent, neque vlli loco determinato adstringuntur necessariò, sed loquendo naturaliter libere sunt in omni loco in quo sunt. Quæ sicut liberi sunt ad hunc aut illum locum occupandum, ita & ad minorem aut maiorem, intra fines naturales suæ capacitatis: Cum neque ex capitibus supra enumeratis, neque ex villo alio appareat necessitas occupandi semper locum adæquatum. Neque enim dici potest, quòd apprehendant illud, tanquam bonum sibi omnino necessarium ad naturalem suã perfectionem & beatitudinem. Nam contra potius, supposita mutabilitate Angelorum, facit ad eorum perfectionem & commoditatem, vt possint suã præsentiam contrahere, vt dilatare. Quia sic plenior est vsus libertatis: maior subordinatio virtutis moricis ad voluntatem: maior via abscondendi se ab iniurijs, quæ nequeunt agere aut intuiui fieri, nisi ea quæ sunt præsentia ad certam distantiam & proportionem: maior aptitudo ad plene possidendum corpus assumptum, vel vt sint toti in aere energumenos, quos possident.

40. Quin etiam subest petitiui animalium vt se quadammodo extendant & contrahant, & aliquantò maius aut minus spatium occupent. Idem ergo Angelis & quidem perfectius tribui debet. Neque magni sunt momenti quæ in contrarium appohit Valent. quest. 3. de Angel. punct. 3. col. 1. & 2. quibus ex dictis facile est respondere. Hinc autem sequitur, supposita continui diuisibilitate in infinitum, iuxta Peripatetico, Trt. 3.

Angeli
possunt et
se in vnico
indiuisibili.

39.
Et minus
spatium ad
æquato.

40.

Valent.

posse hanc contractionem procedere, in infinitum, ita ut possint Angeli contrahi ad spatium minus ac minus in infinitum: cum possint etiam ad merum indivisibile. Et hæc infinitas secundum quod nos requirit virtutem infinitam simpliciter quoad contractionem: sicut nec quoad extensionem ad spatium adæquatum, in quo sunt partes infinitæ secundum quod, iuxta eandem opinionem.

41. Angeli spatium occupantes, nisi tertia figura adstricti sunt.

Tertia conclusio. Angeli spatium occupantes nulli certæ figuræ adstricti sunt, sed possunt liberè in quacunque se constituere. Probatur exemplo animæ rationalis quæ in quolibet membro corporis est præsens loco illius, secundum eius terminum & figuram, quantum am mutat ad illius mutationem, ut quando verb. grat. manus iudicis aperitur, explicat digitos, aut comprimit, & varijs modis disponit. Neque oportet, ut figura sit magis supra voluntatem Angeli, quam ipsa quantitas siue extensio suæ præsentie. Attamen supposita continui diuisibilitate in infinitum, notandum est non posse Angelum suam præsentiam tantum diffundere secundum longitudinem, quantum eandem contrahit secundum latitudinem. Alioquin Angelus in quadrângulo positus, posset magis ac magis ad quamcunque distantiam intra eandem parallelas diffundere suam præsentiam, coarctando magis ac magis in infinitum latitudinem suæ præsentie quadrangularis, & eadem proportione magis ac magis arguend. illam secundum longitudinem: iuxta propositionem 36. libri 1. Elementorum Euclidis.

Non possunt extendere in infinitum.

Euclid.

Atque ita non esset Angelis necessarium cælum deserere, ut terram præterant, contra Scripturæ & Patrum testimonia infuso citata. Nimirum sicut agentia corporea certam habent limitationem ad unitatis suæ secundum longitudinem, neque possunt eam excedere in longum, quantum eandem coarctant secundum latitudinem, sic Angeli &c. Habent enim unitam virtutem sese extendendi, quæ eadem modum & agendi, quam non possunt in infinitum dissipare. Ut neque agentia corporea unita possunt virtutem adiuam in infinitam longitudinem dissipere. Neque enim ignis verberat, impeditus ne agat quantum potest secundum latitudinem: nisi propterea suam diffundit in infinitum secundum longitudinem. Quin potius sicut hæc agentia, figuræ sphericæ unitatis mutata, non solum eius diametrum excedunt, sic Angeli non ad eam magnitudinem possunt sese diffundere ultra maximam diametrum sphericæ suæ præsentie adæquate.

42. Instantia repellitur.

Instantis, quia supposita illa sententia de compositione continui, baculus verb. grat. possit in infinitum crescere in longum, addendo secundum longitudinem id quod detraheretur secundum latitudinem. Ergo idem est de præsentia Angeli. Probatur antecedens. Si enim baculus in diuidis per medium, secundum crassitiem, & partes diuisas

fas etiam in longum; efficitur illius duplo longiorem. Si utramque partem iterum diuidas & vnias, erit quadruplo longior. Si quatuor illas rursus diuidas & vnias, octuplo: & ita indefinens in infinitum. Nunquam enim finietur diuisio, cum facta quacunque diuisione partes diuisæ sint adhuc diuisibiles.

Respondeo negando paritatem: quia partes baculi merè passiuè se habent & realiter diuersæ sunt, & habent singulæ suam præsentiam independentem ab alijs, & non conexam specialiter, neque in se, neque in tertio. Vnde possunt quantum est ex se, distantissima loca, etiamque interrupta & discreta occupare. At Angelus & vitalis agit diffundendo sese vnus est, & vnica vnice sese diffundit, quæ potius debet comparari virtuti actiue naturalium agentium, ut supra diximus, quam passiuæ capacitati quantitatis diuisibilis in infinitum.

Quarta conclusio: Angeli non occupant impenetrabiliter spatium in quo sunt, id est, que nec se inuicem, nec alia excludunt, formaliter ab eodem loco. Attamen quamuis non repugnet naturaliter plures Angelos esse simul in vno & eodem loco: repugnat vnus & eundem esse simul in pluribus locis.

Prima pars facilis est. Angeli enim non habent modum corpoream impenetrabilem, quæ se mutuo excludant ab eodem spatio, aut simul cum corporibus esse non possint. Neque ex vilo alio capite ostendi potest necessarium esse ut diuersim sitam ab illis occupent. Certeque plures demones possident eundem energumenum, ut legio integra, Luc. 12. v. 30. probabilius est aliquos simul se habere penetratiue ad inuicem, & omnes ad corpus & ad animam. Et quidem non possunt esse præsentis intus vlli parti organice, quin sint ibidem præsentis anime. Quidam ergo similiter alijs præsentis intus esse possint? Item quando in cælo versantur: vel cælum diuidunt, ut nos aërem; vel intus & penetratiue se habent ad cæli partem in qua sunt. Quidam ergo similiter cum alijs corporibus penetratiue esse possint?

Angeli non occupant spatium impenetrabiliter.

Secunda pars conclusionis, quæ scilicet Angelus nequeat simul esse in pluribus locis, probatur, quia si loquamur de locis adæquatis, quantum scilicet spatij potest Angelus simul occupare: manifestum est non posse Angelum simul habere duo talia. Alioquin neuter locus esset adæquatus. Si autem loquamur de inæquatis, ne plura quæ sunt eiusmodi, quæ verè & simpliciter plura sunt, id est, discreta & distincta, potest habere naturaliter Angelus, etiam intra spatium quod totum posset naturaliter occupare. Quia modus ille existendi diuisim à seipso, summam habet difficultatem, & merito videtur excedere facultatem nature, nec nisi valè miraculose tribuitur Christo in Eucharistia. Confirmatur ex locis Scripturæ relatis num. 32. & ex Patribus ibidem citatis, affirmantibus

44. Non potest Angelus simul esse in pluribus locis.

MARTINUS
NEUS
IN
D. N. I.

ribus Angelum quando est in terra, non posse simul esse in caelo, quia finitus est. Neque dicas ex eo tantum haberi quod non possint simul esse in locis discretis, valde distantibus. Nam positio quod Angelus non obstante unitate suae naturae possit simul esse in locis discretis: non est ratio cur esse nequeat in locis quantumvis distantibus. Quia ex vno loco non conseruaret seipsum in alio. Quare sublata necessitate continuitatis ubi Angelus, quae fundatur in unitate naturae, cui repugnat esse simul in locis discretis, perinde ac si Angelus non esset vnus: non est ratio cur à seipso magis ac magis absesse non possit. Quamuis enim dicatur non posse Angelum se primo constituit in alio loco, quantumvis remoto, quia non potest agere in quantumvis distantibus: tamen non erit ratio cur ibi positus non possit recedere, longissime à loco in quo primo exiit, & in quo loco cum perstare supponimus: ita vt simul in terra & in caelo existat.

Respondet: Anima rationalis occupat loca discretà, in quibus omnes corporis partes, quas informat, non videntur esse continua. Respondeo, per loca discretà, intelligi à nobis distantia, siue distantia & interrupta, nulloque modo continua vel contigua, ita vt praesentia plures sint omnino interrupta, quales non habet anima in corpore, quicquid sit de partium contiguitate.

Contrarium sentiunt aliqui fundati in illo principio, quod Angelus sint tantum in loco per operationem, aut applicationem virtutis actiuae: cuius principij improbabilitas ex sequenti sectione patebit.

SECTIO V.

Per quid Angeli sint formaliter in loco?

Respondeo, Angelum esse fundamentaliter in loco per substantiam siue entitatem suam: formaliter verò per eandem, vt indistantem & inuicem praesentem spatio reali vel imaginario, in quo est: non autem per operationem, vel unionem, vel modum aliquem distinctum in re.

Prima pars patet ex Scriptura, quae asserit Angelos esse in caelo, Apoc. 12. verè scilicet & propriè, ac secundum substantiam: & daemones esse in deserto, etiam inuitos & reuocatos, Tob. 12. & includi corporibus Ebergeum & eorum, ab illisque eiici, Luc. 8. & 10. & mox localiter, ac proinde seipos substantialiter deferre ab vno loco in alium, Luc. 2. v. 15. Ioan. 5. v. 4. Matth. 28. v. 2. & Iudic. 13. v. 20. vbi notanda est comparatio Angeli cum flamma, substantialiter siue dubio ascendente: *Cumque ascenderet flamma altaris in caelum, Angelus Domini pariter cum flamma ascendit.* Quae omnia & similia loca, eo magis in sensu literalis & proprio sunt accipienda, quod narratio-

nes historicas continent, & frequentissime constantissimè de Angelis id commemorat Scriptura, nec aliud quicquam habet quod ad tropum recurrere cogat. Adde quod anima rationalis secundum substantiam est in corpore quod informat: & Deus est substantialiter in toto vniuerso. Angeli autem non sunt abstractiores Deo: quare substantialiter sunt alicubi in loco reali vel imaginario. Neque negari potest plurimos Angelos, & eorum ac animas beatas esse secundum substantiam suam in caelo Empyreo: & plurimos daemones, & eorum ac animas damnatorum, esse substantialiter & personaliter in inferno.

Falluntur verò qui putant necessarium esse, vt quod dicitur esse substantiam in loco, constet vniuersis partibus, quod vniuersa alia ab eadem parte loci excludantur. Licet enim ad modum essendi in loco circumscriptiue, necessarium illud sit: non tamen ad modum essendi definitiue, vel ad simplicem praesentiam, quam spiritus, licet indiuisibilis substantia ac penetrabilis, non minus habent, modò secundum illam verè in spatio sint: quam corpora per molem suam diuisibilem & impenetrabilem.

Secunda pars responsi, quod Angeli sint formaliter in loco per suam substantiam indistantem, est Ricardi in 1. dist. 37. art. 1. quest. 1. Bonauent. in 2. dist. 2. p. 2. art. 2. quest. 1. Gabr. quest. 2. art. 2. conclus. 4. Grego. quest. 2. art. 2. Marfil. in 2. quest. 2. art. 1. conclus. 4. in correlariis affirmantium Angelos esse in loco per solam suam substantiam, seipsa scilicet existentem in illo. Et probatur, quia posita inexistentià substantia Angelica in spatio vero vel imaginario, & quouis alio vel ratione semper, Angelus verè & realiter est illi praesens: & hac inuicem inexistentià non posita, quicquid aliud ponatur, non est praesens. Ergo praesens formaliter per illam inuicem inexistentiã. Confirmabitur amplius hac assertio refutatione opinionum contrariarum.

Quarta prima est Ferrarientis lib. 3. contra Gent. cap. 68. & aliorum quorumdam Thomistarum, affirmantium Angelos vel constiu formaliter in loco per aliquam operationem transeuntem circa corpus, in quo velut in loco esse constituntur: vel scilicet operationem huiusmodi necessariam esse, vt Angelus dicitur esse in corpore illo tanquam in loco. Quia sicut corpora sunt in loco per contactum quantumvis: sic Angeli sunt in loco per contactum virtutis, contactus autem virtutis est operatio. In eademque sententiã videtur esse D. Thomas quest. 52. art. 1.

Sed contra primò Ratio formalis & sufficiens, per quam corpora sunt in loco, formaliter est eorum substantia, vt indistans à loco. Per quam manerent in loco eodem, quamuis Deus quantitatè auferret à corporibus. Et per quam Christus est sub-